

Populasyon
Genetiği

ve
Evrin Biyolojisi
Dersi

POPÜLASYONLAR VE GEN HAVUZLARI

Bu dersin içeriği,

- Populasyonun tanımı,
- Alel ve genotip frekansı ,
- Gen havuzu,
- Gen frekansı,
- Gerçek/Doğal populasyonlar ve ideal populasyonlar,
- Populasyon genetiğinin çalışma alanları,
- HW kanunu -giriş,

Populasyon

Eşeyli Türler

- Kendi aralarında çiftleşebilen bireyler ve bunların döllerinden oluşan grup

Eşeysiz Tür

- Aynı bölgede yaşayan bir bireyin grubunu ifade eder

Populasyon Genetiği

- Populasyonlardaki alel ve gen frekanslarının değişmesine neden olan süreçleri araştıran evrimsel bilim dalı.
- Populasyonlardaki bireylerin benzerlik ve farklılıklarının kaynaklarını araştıran genetik alt dalıdır.

Dört ana madde üzerinden yola çıkarak araştırmalar yapar;

[doğal seçilim](#)

- Doğal seçilim

[gen havuzu,](#)

- Gen havuzları

[mutasyonlar](#)

- Mutasyonlar

[gen devamlılığı](#)

- Gen devamlılığı

Populasyon Genetiği Neden Önemlidir

???

- Çünkü , Evrim bireyler üzerinde değil populasyonlar üzerinde etkilidir,
- Bireyler populasyonlarda genleri taşıyan **aracılardır.**
- Allel frekansı değişiklikleri ile ilgilenen evrim biyolojisindeki disiplin POPULASYON GENETİĞİ olarak isimlendirilmiştir.

- Populasyon genetikçileri , bireyler içinde ve arasında ki genetik varyasyonlara ait modelleri inceler.
- Çünkü mutasyonlar populasyonların genetik yapısına ve evrimsel mekanizmaların temellerine göre değişir, bu nedenle populasyon genetiği evrimsel biyolojinin çok önemli bir alt dalıdır.

GEN HAVUZU

Genetikçi, popülasyondaki fertlerin bütün genlerinin bir havuzda toplandığını düşünür.

Bu havuz erkek fertlerin ve dişi fertlerin genlerinin toplandığı iki ayrı havuzdan meydana gelmiştir.

Kısaca, **bir popülasyonun bütün genlerine gen havuzu diyebiliriz.**

- Araştışıcıların yıllarca üzerinde durduğu nokta, populusyonların genetik yapısını tanımlayacak matematiksel modellerin geliştirilmesi idi.
- Sewal **Wright**, Ronald **Fisher** ve J.B.S. **Haldane** bu modelleri geliştiren teorisyenler arasında öne çıkan isimlerdir.
  - Geliştirilen bu matematiksel modeller deneysel çalışma ve arazi çalışmalarıyla diğer bilim insanları tarafından doğrudan doğruya DNA ve protein düzeyindeki varyasyonları ölçmek üzere kullanılmıştır.

- Allel frekansları ve bu frekansları değiştiren
  - Seçilim,
  - Mutasyon,
    - G
- Rastgele genetik sürüklenme
Gibi
gler izlenmiştir.

Genetik evrimi anlamamanın anahtarı belirli bir organizmaya odaklanmak değil, **populasyonu** incelemektir.

- Populasyon, aynı türe ait, aynı coğrafyada yaşıyan ve potansiyel olarak birbiri ile eşleşebilen bireylerden oluşur.
- Çalışılan türün genomunda tek bir genetik lokus göz önüne alınırsa, populasyon içindeki farklı bireylerin farklı genotiplere sahip olduğu görülür.

1

Genotip ve Allel Frekansı

Üreme sırasında neler olur?

- Mayozda aleller gametlere ayrılır.
- Gametler bu alelleri popülasyondaki frekansları oranında taşırlar
- Yani; **spermde B'**den p oranında ve **b'**den de q oranında bulunur.
- **Yumurtalarda B'**den p oranında ve **b'**den de q oranında bulunur

- Gen havuzunu oluşturan spermiler ve yumurtalar haploittir, dolayısıyla her lokus için yalnız bir allel içerirler.
- Tek bir lokus ele alırsa farklı gametlerin farklı alleller taşıdığı görülecektir.

Genotip ve Alel Frekansı

- Alel frekansı:
  - **Pay:** belirli bir aleli taşıyanlar bireyler
    - Bazı bireyler bir tane, bazı bireyler iki tanesini birden bazı bireylerse hiç birini taşımayabilir.
  - **Payda:** Her bireyin iki kez sayımı... Neden ?

Bir önceki örneğin sınırlamaları...

- Gen bi-allelilik ise, örneğin otozomal lokus da ise;
  - X'e bağlı genler :
    - Pay: Erkek ve dişilerde bulunan alellerin sayısı
    - Payda: bütün erkekler + bütün dişiler (iki kez)
  - Y bağlı genler;
    - Pay; erkekteki belirli alel sayısı
    - Payda: bütün erkeklerin sayısı (bir kez)

Alel frekansını şöyle de tanımlayabiliriz;

- Bir popülasyonda bütün aleller arasında ilgili lokusta bulunan, belirli bir alelin oranı.
- Belirli bir lokusta bulunan alelin, popülasyondan rastgele örnekleme yapıldığında bulunma olasılığıdır.

Allel frekansının gösterimi/ifadesi

- Genel olarak, **bir popülasyonda her bir lokusta bulunan tek tip bir allelin frekansı %100 ya da 1.0 e eşittir.**
- Allel frekansı genellikle küçük harflerle gösterilir.
- Eğer sadece iki allel mevcutsa, en sık gözlenen allel frekansı ***p*** harfiyle , daha az gözlenen allel frekansı ise ***q*** harfiyle ifade edilir.
  - **$p+q=1$**
- Eğer >2 allel mevcutsa o zaman başka küçük harfler kullanılabilir, örn: ***p, q, r, s....***
- **$p+q+r+s+... =1$**

Alel Frekansı

- Genel olarak, bir popülasyonda her bir lokusta bulunan tek tip bir alelin frekansı %100 yada 1.0 e eşittir.
- Ancak, eğer iki tip alel varsa ki diploid bir organizmada durum budur; birinin frekansı “p”, diğerinin frekansı “q” ile gösterilir.
- Matematiksel olarak rastgele eşleşme yapan kapalı bir popülasyonda $p+q = 1$ 'e eşittir.
- **Canlının üremesi sırasında yumurta hücresindeki p+q alelleri , sperm hücresindeki p+q alelleri ile birleşir.** Bu birleşme sonucu;
- $(p + q) \times (p + q) = (p + q)^2 = p^2 + 2pq + q^2$
- **Ortaya çıkan değerler bize popülasyondaki tüm genotiplerin oranlarını vermektedir**

Genotip frekansı

- Bir sığır popülasyonunun % 81'nin siyah bireylerden, % 19'unun kırmızı bireylerden oluştuğunu hesaplasaydık,
- Siyah renk dominant bir gen (**B**) tarafından kodlanır.
- Kırmızı rengi kodlayan gen ise resesif (**b**) durumdadır.
- Her sığır incelenen renk karakteri için 2 alel taşır ;
- **B** ve **b**. **BB** ve **Bb** genotipleri siyah renk, **bb** genotipi kırmızı renkteki bireyleri oluşturur.